

O‘zbekiston Respublikasi
Energetika vazirligi

Ijtimoiy soha obyektlarida energiyasi
samaradorligini oshirish
(P176o6o)

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN
HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Loyiha

2022 yil mart

QISQARTMALAR VA GLOSSARIY

t-QE	Taqsimlangan qayta tiklanuvchi energiya
ES	Energiya Samaradorligi
ESK	Energoservis kelishuvlari
EITB	Ekologik va ijtimoiy ta'sirni baholash
EIMR	Ekologik va ijtimoiy majburiyatlar rejasi
EIBT	Ekologik va ijtimoiy boshqaruv tamoyili
EIBR	Ekologik va ijtimoiy boshqaruv rejasi
EIS	Ekologik va ijtimoiy standart
FGM	Fokus Guruh Muhokamalari
Jamg'arma	Tarmoqlararo Energiyani Tejash Jamg'armasi
ShT	Shikoyatlar tizimi
ASHX	Ariza va shikoyatlarni ko'rib chiqish xizmati
XTU	XalqaroTaraqqiyot Uyushmasi
IPF-PBC	Samaradorlikka asoslangan shartlar bilan investitsiya loyihalarini moliyalashtirish
NT	Nodavlat tashkilot
SSV	Sog'liqni saqlash vazirligi
XTV	Xalq ta'limi vazirligi
MTV	Maktabgacha ta'lim vazirligi
LTSH	Loyiha ta'siridagi tomonlar/shaxslar
LBM	Loyihani Boshqarish Bo'yicha Maslahatchi
MTHR	Manfaatdor Tomonlar Bilan Hamkorlik Rejasi
MTHM	Manfaatdor Tomonlar Bilan Hamkorlik Bo'yicha Mutaxassis
BESMD	Binolarning energiya samaradorligini oshirish bo'yicha O'zbekiston Milliy dasturi
JB	Jahon Banki

MUNDARIJA

QISQARTMALAR VA GLOSSARIY	2
1.1. MTHRning maqsadi	4
1.2. MTHR doirasi va tuzilishi	5
2. LOYIHANING TAVSIFI	6
3. NORMATIV-HUQUQIY BAZA	10
3.1. Tegishli Milliy qonunlar va qoidalar	10
3.2. Jahon bankining manfaatdor tomonlarni hamkorlik qilish uchun ekologik va ijtimoiy standarti	11
4. OLDINGI MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK FAOLIYATINING QISQACHA MAZMUNI	13
5. MANFAATDOR TOMONLARNI ANIQLASH VA ULARNI TAHLIL QILISH	16
5.1. Manfaatdor tomonlarni xaritalash	16
5.1.1. Kam ta'minlangan yoki zaif bo'lgan shaxslar yoki guruhlar	16
6. MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK DASTURI	23
6.1. Tavsiya etilgan oshkor qilish strategiyasi	23
6.2. Aholining zaif qatlamlarining fikrlarini hisobga olish bo'yicha tavsiya etilgan strategiya	24
6.3. Muddatlar	24
6.4. Sharhlarni ko'rib chiqish	25
6.5. Loyihaning kelajakdagi bosqichlari	25
7. MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK QILISH FAOLIYATINI AMALGA OSHIRISH UCHUN RESURLAR VA MAJBURIYATLAR	26
7.1. Amalga oshirish tadbirlari	26
7.2. MTHRni amalga oshirish	26
7.3. Vazifalar va majburiyatlar	27
7.4. Taxminiy Byudjet	28
8. SHIKOYATLAR TIZIMI	30
8.1. O'zbekistonda shikoyat qilishning qonuniy mexanizmi	30
8.2. Loyihaning Shikoyatlar tizimi	30
8.3. Shikoyat Jurnali	32
8.4. Jahon bankining shikoyatlarini ko'rib chiqish tizimi	32
9. MONITORING VA HISOBOT	33
ILOVA 1-SHIKOYATLARNI RO'YXATGA OLISH SHAKLI	34
ILOVA 2-SHIKOYATLARNI RO'YXATGA OLISH JURNALI	35
3-ILOVA-2022 YIL Sentyabr-oktyabr oylarida o'tkazilgan energiya auditi vaqtida oldingi yig'ilishlardan olingan suratlari	36

KIRISH

Energetika vazirligi Jahon banki (JB) kreditidan O'zbekistonning barcha hududlaridagi tegishli obyektlarning (masalan, bolalar bog'chalari, yaslilar, maktablar va shifoxonalar)¹ energiya samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish uchun nomi ostida amalga oshirish uchun "Ижтимоий соҳа объектларида энергияси самарадорлигини ошириш" (loyiha) nomi ostida mablag' ajratishni taklif qilmoqda². O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilab berilgan vazifalarga muvofiq Energetika vazirligi tomonidan tegishli obyektlarda energiya resurslarini tejash va energiya samaradorligini oshirishga qaratilgan zarur chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Loyiha ikkita komponentdan iborat: (1) jamoat binolarida energiya samaradorligi va toza energiyaga investitsiyalar; va (2) investitsiyalar uchun qulay muhitni yaxshilash, bozor rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va loyihani amalga oshirishni qo'llab-quvvatlash uchun texnik yordam. Loyiha Xalqaro Taraqqiyot Uyushmasi (XTU) tomonidan samaradorlikka asoslangan shartlar bilan investitsiya loyihalarini moliyalashtirish (IPF-PBC) yordamida amalga oshiriladi.

Ushbu loyiha O'zbekiston hukumatining turar-joy sektorida energiya samaradorligini oshirish bo'yicha birinchi keng ko'lamli tashabbusi bo'lishi kutilmoqda, chunki yakuniy energiya iste'molining eng katta ulushini ushbu sektor tashkil etadi, uning asosiy qismi xonalarni isitishga yo'naltiriladi.

Ushbu hujjat loyiha doirasida amalga oshirilayotgan manfaatdor tomonlarning maslahatlashuvi va hamkorlik jarayonini tavsiflovchi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasidir (MTHR). Ushbu hujjat O'zbekiston qonunchiligiga hamda Jahon bankining 2016-yilgi Ekologik va ijtimoiy tamoyilining bir qismini tashkil etuvchi Ekologik va ijtimoiy standartlarga (EIS) muvofiq rejalashtirilgan.

1.1. MTHRning maqsadi

Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bu loyiha hayot tsikli davomida o'tkaziladigan inklyuziv jarayondir. To'g'ri ishlab chiqilgan va amalga oshirilgan bo'lsa, u loyihani ekologik va ijtimoiy xavf va ta'sirini muvaffaqiyatli boshqarish uchun muhim bo'lgan kuchli, konstruktiv va sezgir munosabatlarni rivojlantiradi. Manfaatdor tomonlar bilan erta, tez-tez va aniq muloqot kutishlarni boshqarishga yordam beradi hamda xavflar, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nizolar va loyiha kechikishlarining oldini oladi. Bundan tashqari, MTHR loyiha davri davomida ta'sir ko'rsatadigan manfaatdor tomonlarning taxminlarini boshqarishga yordam beradi. Shu sababli, ushbu MTHR Loyiha manfaatlarini qo'llab-quvvatlash uchun manfaatdor tomonlarning samarali ishtiroki rejasini taqdim etadi.

MTHRning maqsadlari loyiha manfaatdor tomonlarini rivojlanishning turli bosqichlarida aniqlash va ularning axborot almashinuvini boshqarish qoidalarini, aloqa rejalarini belgilash, ³O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga va JB talablariga muvofiq EV, uning loyihalarni boshqarish bo'yicha maslahatchisi (LBM) va manfaatdor tomonlar o'rtasida o'zaro munosabatlarni kuchaytirishdan iborat. Shuningdek, u Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini tavsiflaydi, bu jarayondan manfaatdor tomonlar Loyihaga va uning natijalariga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan o'z fikrlarini bildirish orqali Loyiha bo'yicha har qanday tashvishlarni bildirish uchun foydalanishlari mumkin.

Umuman olganda, MTHR quyidagi maqsadlarga xizmat qiladi: a) manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlil qilish; b) maslahatlashuv va oshkor qilish uchun hamkorlik qilish usullari va samarali aloqa vositasini rejalashtirish; c) qarorlarga ta'sir qilish platformalarini yaratish; d) Rejani amalga oshirishda turli ishtirokchilarning roli va mas'uliyatini aniqlash va g) shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi (ShT).

¹ Tegishli obyektlar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin; yaslilar; davlat boshlang'ich va o'rta maktablar; yotoqxonalar; talabalar turar joylari; ixtisoslashtirilgan maktablar (masalan, sport va madaniyat maktablari); markaziy, viloyat va shahar kasalxonalari; qishloq poliklinikalari va tegishli ma'muriy binolar. 2-bo'limda batafsil muhokama qilinadi.

² Jahon Banki tomonidan ushbu loyiha "O'zbekistondagi binolar uchun toza energiya" deb nomlanadi.

³ Ushbu MTHRni yozish vaqtida LBM hali aniqlanmagan edi. LBM nomi ushbu MTHRning keyingi versiyalarida yangilanadi.

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

MTHR loyihaning loyihalash bosqichida va loyiha faoliyatini tegishli ob'ektlarning har birida boshlanishidan oldin loyihaning manfaatdor tomonlariga oshkor qilinadi.

1.2. MTHR doirasi va tuzilishi

Ushbu hujjat loyiha manfaatdor tomonlarini loyihaning barcha bosqichlarida, tasdiqlashdan to amalga oshirishgacha qanday jalb qilish bo'yicha ko'rsatmalar beradi.

MTHR ning qo'llanish doirasi Jahon banki EIS10 da belgilangan. Hamkorlik Loyihani ekologik va ijtimoiy baholashning, shuningdek Loyihani ishlab chiqish va amalga oshirishning ajralmas qismi sifatida rejalashtirilgan. Manfaatdor Tomonlar Bilan Hamkorlik Rejasi quyidagi boblardan iborat:

1. Kirish
2. Loyihaning tavsifi
3. Normativ-huquqiy baza
4. Oldingi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik faoliyatining qisqacha mazmuni
5. Manfaatdor tomonlarni aniqlash va ularni tahlil qilish
6. Manfaatdor Tomonlar Bilan Hamkorlik Dasturi
7. Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish faoliyatini amalga oshirish uchun resurslar va majburiyatlar
8. Shikoyatlar tizimi
9. Monitoring va hisobot

Ushbu SEP barcha tegishli obyektlarni (yoki kichik loyihalarni) qamrab oladi va Loyihaning butun muddati davomida amal qiladi. U loyihaning asosiy bosqichlarida yoki manfaatdor tomonlar guruhlarida muhim o'zgarishlar aniqlanganda va har olti oyda yangilanadi.

2. LOYIHANING TAVSIFI

O'zbekistonda umumiy tabiiy gaz iste'molining 60 foizi, ko'mirning 56 foizi va elektr energiyasining 34 foizi turar-joy sektoriga to'g'ri keladi. Umuman olganda, turar-joy sektori umumiy energiya sarfining 50 foizini tashkil qiladi, so'ngra sanoat va transport tarmoqlari mos ravishda 22 foiz va 20 foizni tashkil etadi. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-iyuldagi "Energiyadan oqilona foydalanish to'g'risida"gi qonuni asosida O'zbekiston Prezidenti va Energetika vazirligi tomonidan iqtisodiyotning turli tarmoqlarida energiya resurslarini tejash va energiya samaradorligini oshirishga qaratilgan zarur chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

O'zbekistonda taxminan 46 ming jamoat binolari mavjud. Jamoat binolarida issiqlik ta'minoti hududiy shifoxonalarda iste'mol qilinadigan energiya sarfining taxminan 70, maktabgacha ta'lim muassasalarida 84, qishloq poliklinikalardagi 88, umumta'lim maktablarida 97 foizni tashkil etadi. Bundan tashqari, turar-joy sektori asosan qazilma yoqilg'i yordamida isitish vaqtida ishlab chiqadigan CO₂ ning ikkinchi eng katta ulushiga (25 foiz) va binolarda iste'mol qilinadigan elektr energiyasi uchun qo'shimcha 8 foiz uchun bevosita javobgardir. Shuningdek, qazilma yoqilg'ining yonishi ichki havo sifatining yomonlashishiga olib kelishi mumkin, bu esa nafas olish yo'llari kasalliklariga olib kelishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining "Energiyadan oqilona foydalanish to'g'risida"gi qonuni asosida O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi huzurida budjetdan tashqari Tarmoqlararo energiyani tejash jamg'armasi (Jamg'arma) tashkil etildi. Vazirlar Mahkamasining 9.10.2020 yildagi 640-sonli "O'zbekiston Respublikasi energetika vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari tarmoqlararo energiya tejash jamg'armasi to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash haqida"gi qarori qabul qilindi. Jamg'armaning asosiy maqsadi O'zbekistonda iqtisodiyot va ijtimoiy sohalarida, shuningdek, uy xo'jaliklarida energiya samaradorligi (ES) loyihalarini amalga oshirishga investitsiyalarni jalb qilish va moliyalashtirishdan iborat. Jamg'arma ES loyihalarini amalga oshirish uchun keng ko'lamli moliyalashtirish mexanizmlaridan foydalanishi va texnik yordam ko'rsatishi kutilmoqda.

Loyihaning asosiy maqsadlari jamoat binolarida energiyani tejashga erishish va O'zbekistonda turar-joy sektorida energiya samaradorligi va toza energiyaga sarmoya kiritish uchun qulay muhitni mustahkamlashdan iborat. Ushbu loyiha sektordagi transformatsion ta'sirni qo'llab-quvvatlash uchun O'zbekistonning Binolarning energiya samaradorligini oshirish milliy dasturi (BESMD) bilan bog'langan. Quyidagi jadvalda BESMD faoliyatining asosiy maqsadlari qisqacha bayon etilgan:

Jadval 1: BESMD dasturi bo'yicha faoliyatning qisqacha mazmuni

Ustun	Dastur faoliyatining asosiy maqsadi
Siyosat va qoidalar	Turar joy sektorida energiya samaradorligi va toza energiya samaradorligini oshirishga yordam beruvchi ikkilamchi qoidalarni ishlab chiqish, qabul qilish va amalga oshirish (masalan, binoning hayotiy davri davomida energiya samaradorligini majburiy yaxshilash uchun binolarda energiya samaradorligi standartlarini va qonuniy triggerlarni belgilash).
Moliyalashtirish va byudjetlashtirish	Faqat davlat mablag'lariga tayanmaydigan va xususiy sektor mablag'larini safarbar etmaydigan energiya samaradorligi va toza energiyani moliyalashtirish yondashuvlarini ishlab chiqish va amalga oshirish (masalan, aylanma moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish, Sog'liqni saqlash vazirligining (SV) kapitalni yaxshilash dasturiga energiya samaradorligini moliyalashtirishni qo'shish, kuchli ixtisoslashtirilgan muassasa (jamg'arma) tarkibida imtiyozli kreditlash dasturini yaratish va Kapital grantlar dasturini tashkil etish)
Institutsional rivojlantirish	Institutlarni mustahkamlash, muvofiqlashtirishni kuchaytirish, dasturning umumiy bajarilishini monitoring qilish va siyosat maqsadlariga erishish jarayonini kuzatish (masalan, binolarda energiya samaradorligi va toza

	energiya bo'yicha barcha investitsiyalar uchun yagona aloqa nuqtasini o'rnatish)
Texnik Imkoniyatlar	Turar-joy sektoriga energiya samaradorligi va toza energiya investitsiyalari bo'yicha salohiyatni oshirish va manfaatdor tomonlar tajribasini rivojlantirish (masalan, Jahon bankining O'zbekistondagi binolar uchun toza energiya loyihasini amalga oshirish orqali)
Bozorni Rivojlantirish	Oshkoralik va xabardorlik orqali bozor rivojlanishiga ko'maklashish, sanoat ma'lumotlarni takomillashtirish, amaliy tadqiqotlar almashish, investitsiyalar rentabelligini namoyish qilish va hokazo.

Loyiha energiya samaradorligi va toza energiya investitsiyalari hisobidan energiya xarajatlarini tejash va ulardan qo'shimcha va toza energiya investitsiyalari yoki kredit to'lovlarini amalga oshirish uchun foydalanadigan aylanma moliyalashtirish vositasi bo'lgan Energoservis Kelishuvlari (ESK) yordamida amalga oshiriladi.

Loyiha ikkita komponentdan iborat: (i) jamoat binolarida energiya samaradorligi va toza energiyaga investitsiyalar; (ii) texnik yordam, salohiyatni oshirish va loyihani amalga oshirishni qo'llab-quvvatlash. Quyidagi bo'limlarda komponentlarning har biri haqida batafsil ma'lumot berilgan.

1-komponent: Jamoat binolariga energiya samaradorligi va toza energiya investitsiyalari (138 million AQSh dollari): 1-komponent tarmoq vazirliklari, jumladan, tegishli ravishda Maktabgacha ta'lim vazirligi (MTV), Xalq ta'limi vazirligi (XTV) va Sog'liqni saqlash vazirligi (SV) tomonidan boshqariladigan tanlangan maktabgacha ta'lim, xalq ta'limi va sog'liqni saqlash muassasalarida energiya samaradorligi va taqsimlangan qayta tiklanuvchi energiyaga investitsiyalarni moliyalashtiradi. Tegishli obyektlar quyidagilarni o'z ichiga oladi: yashilar; davlat boshlang'ich va o'rta maktablar; yotoqxonalar; talabalar turar joylari; ixtisoslashtirilgan maktablar (masalan, sport va madaniyat maktablari); markaziy, viloyat va shahar kasalxonalari; qishloq poliklinikalari va tegishli ma'muriy binolar. Tegishli obyektlar quyidagi mezonlarga javob berishi kerak: (i) markaziy davlat mulki; (ii) so'nggi 10 yil ichida energiya samaradorligi va toza energiya manbalaridan foydalangan holda keng ko'lamli rekonstruksiya ishlari amalga oshirilmagan; (iii) konstruktiv va seysmik xavfsiz; va (iv) ofisni ko'chirish, yopish, buzish yoki sotish rejalari mavjud emas. Binolar ta'mirdan so'ng kamida 20 foiz energiya tejashni ta'minlashi va/yoki maksimal qoplash muddati 12 yil bo'lishi kerak.

Energiya samaradorligi (ES) bo'yicha odatiy chora-tadbirlar bino konstruksiyalarini, isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash va yoritish tizimlarini izolyatsiyalash va mustahkamlash, shuningdek, ko'mir bilan ishlaydigan qozonlarni qayta tiklanuvchi energiya manbalariga almashtirishni o'z ichiga oladi, masalan, sharoitga muvofiq issiqlik nasoslari va/yoki quyosh kollektorlari bilan integratsiyalangan quyosh fotoelektrik batareylari.

Ushbu komponent doirasida qo'llab-quvvatlanadigan investitsiyalar bilan bevosita bog'liq bo'lgan odatiy texnik xizmatlarga quyidagilar kiradi: (i) subloyihalarni skringlash (shu jumladan iqlim o'zgarishi bo'yicha mulohazalar), batafsil energiya auditlari, texnik loyihalar, qurilish nazorati va boshqalar; (ii) ES investitsiyalaridan oldin va keyin gender va fuqarolik hamkorlikning ijtimoiy monitoringi; (iv) o'lchash va tekshirish tizimini amalga oshirish uchun energiya samaradorligini onlayn monitoring qilish tizimi, shuningdek rekonstruksiya keyin energiya sarfini boshqarish; va (v) ekologik va ijtimoiy tamoyilga muvofiq ekologik va ijtimoiy boshqaruv rejalari.

2-komponent: Texnik yordam, salohiyatni oshirish va loyihani amalga oshirishni qo'llab-quvvatlash (5 million AQSH dollari): Ushbu komponent turar-joy sektorida energiya samaradorligi va toza energiya investitsiyalari uchun qulay muhitni yaxshilash va loyihani amalga oshirishni qo'llab-quvvatlash uchun texnik yordam beradi. U quyidagi kichik komponentlardan iborat:

- a) *Institutsional mustahkamlash va bozor salohiyatini oshirish*– Energetika vazirligi va boshqa davlat organlariga energiya samaradorligi va toza energiya subloyihalarni ishlab chiqish va amalga oshirishda yordam berish, benefitsiarlarni energiyani boshqarish bo'yicha o'qitish va energiya auditorlari,

muhandislik kompaniyalari va boshqa energetika mutaxassislari uchun mo'ljallangan maqsadli o'quv dasturlarini o'tkazish. Loyiha doirasida ayollar va yoshlar treninglarda ishtirok etishlari va o'z bilimlarini energiya samaradorligi va toza energiya bozorida qo'llashlari uchun rag'batlantiriladi.

- b) *Loyihani amalga oshirishni qo'llab-quvvatlash* - taklif etilayotgan Loyihani amalga oshirish bilan bog'liq bo'lgan Jamg'arma va LBM faoliyatini qo'llab-quvvatlash. Shuningdek, u gender, fuqarolarning ishtiroki, atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy himoyaga oid chora-tadbirlar rejalarini amalga oshirishga yordam beradi.
- c) *Xususiy sektor ishtirokini va moliyalashtirishni jalb qilish* – qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirishda xususiy sektor ishtirokini rag'batlantirish. Shunday qilib, texnik yordam birinchi navbatda xususiy sektor investitsiyalarini ko'paytirish zaruratini, xususiy sektorni moliyalashtirishdagi cheklovlarini o'rganadi va keyin rivojlanish maqsadlarini qo'llab-quvvatlaydi. Ushbu harakatlar binolarga qayta tiklanuvchi energiyaga investitsiyalari bozorini rivojlantirishga yordam beradi.
- d) *Tadqiqotlar*- ushbu kichik komponent qurilish sektorida barqaror energiya investitsiyalarini qo'llab-quvvatlashni kengaytirish uchun zarur bo'lgan qonunchilikni shakllantirish va har qanday qo'shimcha tadqiqotlar va so'rovlarni qo'llab-quvvatlaydi.

Loyihaning benefitsarlari qatoriga quyidagilar kiradi:

- a) Bolalar, o'quvchilar va ishtirok etayotgan ta'lim muassasalari (maktabgacha ta'lim muassasalari va maktablarda) xodimlari - binolarda yashovchilar uchun qulaylik darajasini oshirish (yaxshilangan harorat va yoritish) va foydalanish xarajatlarini kamaytirish (elektr energiyasi va qazib olinadigan yoqilg'i), shuningdek, yakuniy foydalanuvchi qoniqishini oshirish. Bundan tashqari, maktabga tashrif buyuradigan o'quvchilarning muvaffaqiyati, o'rtacha davomatning oshishi, tashrif buyuradiganlarning sog'lig'i yaxshilanishi va o'qituvchilarning qoniqishi va ushlab qolishini oshirishdan foyda ko'rishlari kutilmoqda.
- b) Bemorlar, ularning tashrif buyuruvchilari va loyihada ishtirok etuvchi tibbiyot muassasalari xodimlari (viloyat kasalxonalari va qishloq poliklinikalari) - sanitariya me'yorlariga rioya qilgan holda xonadagi harorat va qulaylikni yaxshilash (doimiy harorat 20 daraja Selsiy).
- c) Xususiy ES yetkazib beruvchilar (masalan, energiya auditorlari, loyiha tashkilotlari, qurilish tashkilotlari uskunalar yetkazib beruvchilar) - ularning xizmatlariga talabning ortishi, shuningdek, ES va taqsimlangan qayta tiklanuvchi energiya (t-QE) investitsiyalarini tayyorlash va amalga oshirishda tajriba va imkoniyatlarni oshirishdan foyda oladi. Shuningdek, u energiya samaradorligi va toza energiya sanoati sohasida malaka, salohiyat va raqobatbardoshlikni oshirish orqali ES xizmatlari milliy bozorini yaxshilaydi.
- d) Energetika vazirligi – O'zbekistondagi jamoat binolari uchun energiya samaradorligi bo'yicha milliy maqsadlarga erishish.
- e) Tarmoqlararo energiya samaradorligi jamg'armasi-bu O'zbekistonda yetakchilik rolini saqlab qolgan holda barqaror ES moliyalashtirishni yaratish va amalga oshirish uchun yaxshi jihozlanadi. Jamg'arma JB mezonlariga muvofiq energiya auditi, xaridlar, shartnomalarni boshqarish, ekologik va ijtimoiy himoya choralari bo'yicha ko'nikmalarni rivojlantiradi.
- f) Moliya vazirligi — energiyaning kam iste'moli jamoat binolari uchun kreditdan keyingi moliyalashtirish talablarini pasaytiradi.
- g) Tarmoq vazirliklari (Xalq ta'limi vazirligi, Maktabgacha ta'lim vazirligi va Sog'liqni saqlash vazirligi) – obyektlarning energiya samaradorligini oshirish, isitish va yoritish xizmatlarining narxini pasaytirish, milliy sanitariya-gigiyena me'yorlariga rioya qilish.

Bundan tashqari, loyiha sifatli, ishonchli va arzon energiya xizmatlaridan, malaka oshirish imkoniyatlaridan, boshqaruv va texnik ishlardan teng foydalanishni ta'minlash uchun fuqarolarning ishtiroki va gender masalalariga qaratilgan.

Loyiha shuningdek, nogironlar, qariyalar va yosh bolali odamlar kabi barcha toifadagi tashrif buyuruvchilar uchun jamoat binolariga oson kirish imkoniyatini beradi

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Benefisiar nuqtai nazaridan gender tengligi borasidagi sa'y-harakatlarda asosiy e'tibor (a) boshqaruv va texnik lavozimlarga teng huquqiga ega bo'lgan ayollar; (b) iqtidorli ayollarni o'z faoliyatiga jalb qila oladigan energiya samaradorligi korxonalari; va (c) gender tengligini ta'minlay oladigan, ayollar bandligi va imkoniyatlarini ta'minlaydigan, asosiy ijtimoiy xizmatlar sifati va natijalarini yaxshilaydigan ta'lim va sog'liqni saqlash muassasalariga qaratiladi.

3. NORMATIV-HUQUQIY BAZA

3.1. Tegishli Milliy qonunlar va qoidalar

Ushbu bo'limda maslahatlashuvlar va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish uchun qo'llaniladigan asosiy O'zbek qonunchiligi umumlashtirilgan. Quyidagi qoidalar axborotdan foydalanish, jamoatchilik maslahati bilan bog'liq qonuniy talablar va shikoyat qilish uchun mavjud kanallarga qaratilgan.

Konstitutsiya - O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 8 yil 1992 dekabrda qabul qilingan bo'lib, fuqarolarning iqtisodiy va ijtimoiy huquqlari bobini o'z ichiga oladi. Unda har kimning: "Har bir shaxs bevosita o'zi va boshqalar bilan birgalikda vakolatli davlat organlariga, muassasalariga yoki xalq vakillariga ariza, taklif va shikoyatlar bilan murojaat qilish huquqiga ega ekanligi" qayd etilgan. Arizalar, takliflar va shikoyatlar qonunda belgilangan tartibda va muddatlarda ko'rib chiqiladi" (VIII bob, 35-moddasi).

Ekologiya, jamiyat salomatligi va xavfsizligi-milliy EITB tartibi "ekologik ekspertiza to'g'risida"gi qonun(2000) va Vazirlar Mahkamasining 07.09.2020 yildagi 541-sonli "Davlat ekologik ekspertizasi to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash to'g'risida"gi qarori bilan tartibga solinadi: Mazkur Nizomda Davlat ekologik ekspertizasiga taalluqli faoliyat turlari va ularning atrof muhitga ta'sir ko'rsatish kategoriyalari belgilab berilgan. Iqtisodiy faoliyatning atrof-muhitga ta'sirining to'rtta toifasi mavjud:

- I toifa - "atrof muhitga ta'sir ko'rsatishning yuqori xavfi"
- II toifa - "atrof muhitga ta'sir ko'rsatishning o'rtacha xavfi"
- III toifa - "atrof muhitga ta'sir ko'rsatishning past darajadagi xavfi"
- IV toifa - "mahalliy darajadagi ta'sir"

EITB jarayonida jamoatchilik ishtiroki. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (50,55 moddalar) atrof-muhitni boshqarishda fuqarolar va jamoat birlashmalarining ishtirok etishiga asos tayyorlaydi. O'zbekiston Respublikasining 09.12.1992 yildagi "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuni 12-13-moddalarida fuqarolarning tabiatni muhofaza qilish bo'yicha jamoat tashkilotlariga birlashish, atrof tabiiy muhitning ahvoli hamda uni muhofaza qilish yuzasidan ko'rilayotgan chora-tadbirlarga doir axborotlarni talab qilish va olish huquqini, shuningdek tashkil etilgan nodavlat tashkilotlarning (NT) vakolatlarini tartibga soladi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi qonun hujjatlarida jamoatchilik ishtirokini quyidagilar nazarda tutadi: a) alohida fuqaro yoki fuqarolar guruhi; b) fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari va c) nodavlat notijorat tashkilotlari orqali.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 07.09.2020 yildagi "Davlat ekologik ekspertizasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 541-son qarori bilan atrof-muhitga ta'sir ko'rsatishning I va II toifalari bilan bog'liq mo'ljallanayotgan faoliyatning atrof-muhitga ta'sirini baholash bo'yicha davlat ekologik ekspertizasi o'tkazilgunga qadar majburiy jamoatchilik muhokamalari va eshituvlarinin o'tkazish tartibi to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Biroq, Nizomdagi tadbirlar ro'yxatiga asoslanib, loyiha ishlari (mavjud jamoat binolarini energiya bilan ta'minlash) milliy tasnifga kiritilmagan. Ushbu Nizomda qayd etilishicha, ro'yxatga kiritilmagan faoliyat Davlat ekologik ekspertizasidan o'tkaziladi, bunda mazkur faoliyat turining qaysi toifaga mansubligi Davlat ekologiya qo'mitasi (DEQ) huzuridagi ekspertlar kengashi taqdim etilgan materiallar asosida yoki DEQ mutaxassisi tomonidan joyiga chiqib o'rganish natijasida aniqlanadi. Shu sababli, yuqoridagilarni inobatga olgan holda, Loyiha faoliyatining atrof-muhitga ta'siri toifasini va EITB va jamoatchilik muhokamalarini o'tkazish tartibini aniqlash uchun DEQ bilan bog'lanish kerak.

O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 11-sentabrdagi "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi **O'RQ-445-son Qonuni**. Ushbu Qonunning maqsadi davlat organlari va davlat muassasalariga, shuningdek ularning mansabdor shaxslariga jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat. Ushbu Qonunning amal qilishi davlat ishtirokidagi tashkilotlarga va fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga nisbatan ham tatbiq etiladi.

O'zbekiston Respublikasining 1997 yil 24 apreldagi "Axborot olish kafolatlari va erkinligi to'g'risida"gi 400-II-son qonuni har kimning axborotni erkin va moneliqsiz izlash, olish, tadqiq etish, uzatish hamda tarqatishga doir konstitutsiyaviy huquqini amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga soladi.

O'zbekiston Respublikasining 2002 yil 12 dekabrda "Axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlari to'g'risida"gi 400-II-son qonuni Ushbu Qonunning asosiy vazifalari axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlari rioya etilishini, har kimning axborotni erkin va moneliqsiz izlash, olish, tekshirish, tarqatish, foydalanish va saqlash huquqlari ro'yobga chiqarilishini, shuningdek axborotning muhofaza qilinishini hamda shaxs, jamiyat va davlatning axborot borasidagi xavfsizligini ta'minlashdan iborat.

O'zbekiston Respublikasining 2014 yil 3 dekabrda "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi O'RQ-378 sonli Qonuni Ushbu qonun davlat organlarini murojaatlarni ko'rib chiqish majburiyatini yuklaydi va ishni ko'rib chiqish uchun aniq asos yaratadi. Murojaatlar arizalar, takliflar va shikoyatlar ko'rinishida bo'lishi mumkin va ular uchta usulda: og'zaki, yozma yoxud elektron shaklda berilishi mumkin. Ariza yoki shikoyat masalani mazmunan hal etishi shart bo'lgan davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxsiga kelib tushgan kundan e'tiboran o'n besh kun ichida, qo'shimcha o'rganish va (yoki) tekshirish, qo'shimcha hujjatlarni so'rab olish talab etilganda esa, bir oygacha bo'lgan muddatda ko'rib chiqiladi. Milliy qonunchilikka muvofiq, muayyan loyiha uchun ShT talab qilinmaydi. Shu bilan birga, a) kelishuv komissiyasiga b) Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi huzuridagi Mehnat inspeksiyasiga; va c) sudga murojaat qilishga ruxsat beriladi.

3.2. Jahon bankining manfaatdor tomonlarni hamkorlik qilish uchun ekologik va ijtimoiy standarti

Jahon bankining Ekologik va ijtimoiy tamoyilari (2017) Jahon bankining barqaror rivojlanish bo'yicha majburiyatini bir qator ekologik va ijtimoiy standartlar (EIS) orqali belgilaydi, ular Qarz oluvchi loyihalariga qo'llanilishi kerak bo'lgan majburiy talablar majmuasini belgilash orqali Qarz oluvchi loyihalarini qo'llab-quvvatlashga mo'ljallangan. EISning asosiy maqsadi Jahon banki tomonidan moliyalashtirilgan loyihalarni ishlab chiqishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan salbiy ekologik va ijtimoiy ta'sirlarni samarali va natijador aniqlash va yumshatishga yordam berishdir. Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish EIS10da qamrab olingan.

Manfaatdor Tomonlar Bilan Hamkorlik qilsih EIS10

Loyihaning manfaatdor tomonlari bilan hamkorlik qilish talablari EIS 10 ga to'g'ri keladi, bu "qarz oluvchi va loyiha manfaatdor tomonlari o'rtasidagi ochiq va shaffof muloqotning muhimligini yaxshi xalqaro amaliyotning muhim elementi sifatida" tan oladi. EIS10 tomonidan belgilangan talablar quyidagilar:

- "Qarz oluvchilar loyihani ishlab chiqish jarayonida manfaatdor tomonlar bilan loyihani ishlab chiqish bo'yicha mazmunli maslahatlashuvlar o'tkazish imkonini beradigan vaqt oralig'ida imkon qadar erta boshlash bilan loyihaning butun hayoti davrida manfaatdor tomonlar bilan muloqot qiladilar. Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilishning tabiati, ko'lam va chastotasi loyihaning tabiati va ko'lamiga hamda uning potentsial xavf va ta'siriga mutanosib bo'ladi.
- Qarz oluvchilar barcha manfaatdor tomonlar bilan mazmunli maslahatlashuvlarda ishtirok etadilar. Qarz oluvchilar manfaatdor tomonlarni o'z vaqtida, tegishli, tushunarli va foydalanish mumkin bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etadilar va ular bilan manipulyatsiya, aralashish, majburlash, kamsitish va qo'rqitishdan xoli, madaniy jihatdan mos keladigan tarzda maslahatlashadilar.
- Manfaatdor tomonlarni bilan hamkorlik qilish jarayoni ushbu EISda batafsil bayon qilinganidek, quyidagilarni o'z ichiga oladi:(i) manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlil qilish; (ii) manfaatdor tomonlar ishtirokini rejalashtirish; (iii) axborotni oshkor qilish; (iv) manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar; (v) shikoyatlarni ko'rib chiqish va ularga javob berish; va (vi) manfaatdor tomonlarga hisobot berish.
- Qarz oluvchi ekologik va ijtimoiy baholashning bir qismi sifatida manfaatdor tomonlarning ishtiroki bo'yicha hujjatlashtirilgan hisobotni, jumladan maslahatlashgan manfaatdor tomonlar tavsifini, olingan fikr-mulohazalarning qisqacha mazmuni va fikr-mulohazalar qanday inobatga olinganligi yoki nima uchun hisobga olinmaganligining sabablari haqida qisqacha tushuntirishlarni yuritadi va oshkor qiladi (Jahon banki, 2017:98).

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Har bir loyiha uchun Qarz oluvchi loyihaning tabiati va miqyosi hamda uning potentsial risklari va ta'siriga mos keladigan manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilsih rejasini ishlab chiqishi kerak. Bu loyihani tayyorlash jarayonida va loyihani baholashdan oldin imkon qadar tezroq oshkor etilishi kerak va Qarz oluvchi MTHR bo'yicha manfaatdor tomonlarning fikrlarini, shu jumladan manfaatdor tomonlarni aniqlash va kelgusida ishtirok etish bo'yicha takliflarni izlashi kerak. Agar MTHRga jiddiy o'zgartirishlar kiritilgan bo'lsa, Qarz oluvchi yangilangan MTHRni loyihaning manfaatdor tomonlariga yetkazishi kerak.

4. OLDINGI MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK FAOLIYATINING QISQACHA MAZMUNI

Ushbu MTHRni yozishdan oldin manfaatdor tomonlarning dastlabki ishtiroki 2019 yilda amalga oshirilgan va bugungi kunga qadar asosiy ishtirok 10 sentyabrdan 4 oktyabrgacha Energetika vazirligi mutaxassislari va Jahon bankining texnik maslahatchilari tomonidan O'zbekistonning 7 ta viloyatida 45 ta muassasa/binoda energiya auditi doirasida amalga oshirilgan. (batafsil ma'lumot uchun 2-jadvalga qarang).

Ushbu 45 ta obyektlar mamlakat bo'ylab tarmoq vazirliklari tomonidan taklif qilingan 250 ta maktab, 50 ta bolalar bog'chasi va 44 ta sog'liqni saqlash muassasalaridan tanlab olindi. Ushbu tadbirlar energiya auditi vaqtida obyektlarning direktorlari, ta'minot bo'yicha menejerlari va boshqa tegishli xodimlari (ma'muriyat, buxgalterlar, o'qituvchilar, shifokorlar) bilan e'lonlar, teleseminar va yuzma-yuz uchrashuvlar orqali asosiy ma'lumot beruvchilar bilan amalga oshirildi. Ushbu tadbirlarlardan olingan suratlar 3-ildovaga kiritilgan.

Jamoa binoning samaradorligini, isitish imkoniyatlarini, energiya sarfini baholadi va energiya samaradorligini oshirish va qayta tiklanuvchi energiyani taqsimlash bo'yicha tavsiyalar berdi. Tadbirlar davomida bildirilgan fikr-mulohazalar va tavsiyalar odatdagi jamoat binosi uchun ishlab chiqilgan turli xil standartlashtirilgan ta'mirlash paketlarini aniqlash orqali Loyihaning dizaynini yaxshilash uchun foydalanildi.

Energetika vazirligi va tarmoq vazirliklari, jumladan, Maktabgacha ta'lim vazirligi (MTV), Xalq ta'limi vazirligi (XTV) va Sog'liqni saqlash vazirligi (SSV) qarorlarni qabul qilish bo'yicha barcha tadbirlarda, ayniqsa ishchi guruhlar va boshqaruv qo'mitalaridagi ishtirok etish orqali ishtirok etdilar.

Loyihada ishtirok etish uchun tavsiya etilgan ta'lim va tibbiyot muassasalarining dastlabki ro'yxatlari to'g'risida qaror qabul qilish va EV taqdim etish bo'yicha vazirliklar jalb qilindi. Tarmoq vazirliklar tomonidan taqdim etilgan ro'yxatga ko'ra, loyiha amalga oshirilgan 5 yil davomida taxminan 824 ta jamoat binolarida (O'zbekistondagi umumiy jamoat binolarining 3%) energiya samaradorligi va toza energiyaga investitsiyalarni qo'llab-quvvatlashi kutilmoqda. Rejalashtirilgan investitsiyalar faqat modernizatsiya qilish uchun binolarni tanlash mezonlariga javob beradigan mavjud jamoat binolarini (maktablar, sog'liqni saqlash muassasalari va maktabgacha ta'lim muassasalari) qamrab oladi. Muhokama natijasida quyidagi mezonlar ishlab chiqildi:

- markaziy davlat mulki;
- so'nggi 10 yil ichida energiya samaradorligi va toza energiya manbalaridan foydalangan holda keng ko'lamli rekonstruksiya ishlari amalga oshirilmagan;
- konstruktiv va seysmik xavfsiz; va
- ofisni ko'chirish, yopish, buzish yoki sotish rejalari mavjud emas.

Baholash bosqichida manfaatdor tomonlar bilan qo'shimcha maslahat uchrashuvlari o'tkaziladi va joriy MTHR yangilanadi va agar biron bir jiddiy o'zgarishlar kiritilsa, qayta oshkor qilinadi.

2-jadvalda shu kungacha o'tkazilgan manfaatdor tomonlar ishtirokining qisqacha mazmuni keltirilgan.

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Jadval 2 Oldingi Manfaatdor Tomonlar bilan Hamkorlik

Sana	Manzil	Maslahat turi	Qatnashchilar	Muhokama qilingan ma'lumotlar	Taqdim etilgan fikr-mulohazalar
Noyabr 2019	Energetika vazirligi, JB va Juru offislari	Ishchi guruh yig'ilishi	Jahon banki, tarmoq vazirliklari va maslahatchi	Moliyalashtirish mexanizmlari va afzal ko'rilgan ES choralari	Tanlangan variantlar ham xarajat, ham texnik nuqtai nazardan baholanishi kerak, texnik hisobot tayyorlanishi kerak
2021 yil oktyabr oyidan boshlab	Virtual	Rasmiy talab	Moliya vazirligi	Ko'rib chiqish uchun taqdim etilgan texnik-iqtisodiy asos	Texnik-iqtisodiy asoslash natijalari bo'yicha moliyaviy maslahatlar berish
October 2021 yil oktyabr oyidan boshlab	Virtual	Rasmiy talab	Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi	Ko'rib chiqish uchun taqdim etilgan texnik-iqtisodiy asos	Texnik-iqtisodiy asoslash bo'yicha sharhlar va tavsiyalar taqdim etildi
2021 yil oktyabr oyidan boshlab	Virtual	Texnik ishchi guruh (TIG)	Tarmoq vazirliklari vakillari (SSV, MTV, XTV)	Kundalik amalga oshirish masalalari bo'yicha texnik ekspertiza va tezkor rahbarlikni ta'minlash, obyektlarga kirishni osonlashtirish, texnik-iqtisodiy asoslarni muhokama qilish uchun tashkil etilgan maslahat va maslahat organi	Loyiha bo'yicha zarur maslahat.
2021 yil oktyabr oyidan boshlab	Virtual	Loyihani Boshqarish Qo'mitasi	EV, MV, ITSV, SSV, MTV, XTV, Jamg'arma (kuzatuvchi) yuqori lavozimdagi amaldorlar (Vazir o'rinbosari darajasi) va EV tomonidan rasilik qiluvchi.	Ma'lum bir loyiha uchun strategik qo'llanmani taqdim etadi	Har yili loyihaning yillik byudjeti, ish rejasi, umumiy taraqqiyotni baholash to'g'risidagi qaror
10 Sentyabr - 4 Oktyabr 2021 yil	11 maktabgacha ta'lim muassasi, 20 ta davlat maktabi, 5 poliklinika va 7 ta	Express energiya auditining bir qismi sifatida	Direktorlar, direktor o'rinbosarlari, bosh shifokorlar, ta'minot bo'yicha menejerlar va	Loyiha bo'yicha taqdim etilgan taqdimot va uning afzalliklari	Quyosh panellarini o'rnatishga so'rov kiritildi

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

	kasalxonadan iborat 45 ta jamoat obyektlari. 7 ta viloyat doirasida (Toshkent, Namangan, Sirdaryo, Andijon, Farg'ona, Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasi Keyin yana 100 ta obyektning audit qilindi		boshqa tegishli xodimlar (ma'muriyat, buxgalterlar, o'qituvchilar, hamshiralar)	Ishtirokchilar bilan muassasada muammolarni muhokama qilish uchun aylanish. Ishtirokchilardan binolarning harorati va ularning qulaylik darajasi haqida so'rashdi. Shuningdek, audit binoning xususiyatlari, isitish imkoniyatlari va energiya iste'moli uchun to'lovlarni ko'rib chiqdi.	Ko'mir qozonni olib tashlashni va energiya samaradorligi va toza energiya xohlashmoqda Nol energiya sarfli va avtonom tizimlarni targ'ib qilishmoqchi Binolar ishlashni davom ettirishidan xavotirda, ularga odatda binolar ochiq qolishi va ish esa kechqurun va dam olish kunlari amalga oshiriladi Energiya auditi o'tish natijalariga ko'ra, odatiy jamoat binosi uchun turli xil standartlashtirilgan rekonstruktsiya paketlari ishlab chiqilgan.
--	--	--	--	--	--

5. MANFAATDOR TOMONLARNI ANIQLASH VA ULARNI TAHLIL QILISH

Manfaatdor tomonlarni identifikatsiyalash loyihaning potentsial manfaatdor tomonlarini aniqlash va birinchi o'ringa qo'yish uchun ishlatiladi. Manfaatdor tomonlarni aniqlash doimiy jarayondir, shuning uchun loyihani amalga oshirish bosqichlarida asosiy manfaatdor tomonlar aniqlanadi. Ushbu loyiha uchun ular quyidagicha aniqlanishi mumkin:

- Loyihaga ta'siridagi tomonlar (LTT) - Loyiha ta'sir ko'rsatadigan yoki ta'sir ko'rsatadigan odamlar, ijtimoiy guruhlar va tashkilotlar: Ushbu guruhga asosan tavsiya etilgan investitsiyalaridan foyda oladigan maktabgacha ta'lim muassasalari va maktablardagi tashrif buyuruvchilar, bemorlar va sog'liqni saqlash muassasalariga tashrif buyuruvchilar, ularning rahbariyati va xodimlari (o'qituvchilar, tibbiyot xodimlari va boshqa xodimlar). Shuningdek, mahalliy turar-joy binolari aholisi va qurilish rejalashtirilgan maydonga yaqin bo'lgan korxonalar egalari, shu jumladan mahalliy yo'llar ushbu guruhga kiritilgan, chunki ular qurilish faoliyatiga bevosita ta'sir qiladi.
- Boshqa manfaatdor tomonlar (BMT)- loyihani amalga oshirishga ta'sir o'tkazish va qaror qabul qilish imkoniyatiga ega bo'lgan va/yoki loyihaga qiziqishi mumkin bo'lgan odamlar, ijtimoiy guruhlar va tashkilotlardir. Ushbu guruhga asosan vazirliklar, mahalliy hokimiyat organlari, davlat muassasalari va nodavlat notijorat tashkilotlari kabi davlat tashkilotlari kiradi.

Loyihaning ta'sirini va u ko'pincha o'z tashvishlarini bildirish yoki loyiha ta'sirini tushunish uchun ovozga ega bo'lmagan noqulay yoki zaif shaxslar yoki guruhlarga nomutanosib ravishda ta'sir qilishi mumkinligini tushunish ayniqsa muhimdir. Tafsilotlar 5.1 bo'limda keltirilgan ..

Loyihaning manfaatdor tomonlari obyektga tashrif buyurmasdan aniqlandi. Kelgusi yangilanishlar tegishli obyektlar aniqlanganidan keyin loyiha obyektlariga tashrif buyurish natijasida amalga oshiriladi.

5.1. Manfaatdor tomonlarni xaritalash

Manfaatdor tomonlar loyihaga ta'sir qilishi yoki ta'sir qilishi mumkin bo'lgan shaxslar/ muassasalar (agentlik)/tashkilotlar sifatida tavsiflanadi. Manfaatdor tomonlar bilan aloqa jarayonini aniqlash uchun loyihani amalga oshirishga qiziqishi va/yoki ta'sir qilishi mumkin bo'lgan bir nechta guruhlar aniqlandi va ular 3-jadvalda keltirilgan.

Loyiha bilan manfaatdor tomonlar guruhining ta'siri yoki aloqalarini oldindan tushunish hamkorlikning asosiy maqsadlarini aniqlashga yordam beradi. Shu nuqtai nazardan, manfaatdor tomonlarning har bir manfaatdor tomonning ahamiyatini aniqlash, manfaatdor tomonlarning loyihaga ta'sirini baholash va/yoki loyiha faoliyati manfaatdor tomonlarga qanday ta'sir qilishi mumkinligini aniqlash uchun xaritalash amalga oshirildi. Loyiha rivojlanishi bilan boshqa manfaatdor tomonlar guruhlari aniqlanishi va jalb qilinishi mumkin. Manfaatdor tomonlarning o'z majburiyatlari bor, ularga ko'ra ular alohida guruhlarga bo'lingan, har bir guruh uchun ularning mas'uliyati 3-jadvalda tasvirlangan.

5.1.1. Kam ta'minlangan yoki zaif bo'lgan shaxslar yoki guruhlar

Kam ta'minlangan va zaif guruhlar-bu loyihadan nomutanosib ravishda ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan yoki zaif maqomi tufayli boshqa guruhlarga qaraganda ko'proq kam ta'minlangan bo'lgan va loyiha bilan bog'liq maslahatlashuvlar va qarorlarni qabul qilish jarayonlarida ularning teng vakilligini ta'minlash uchun alohida harakatlarni talab qilishi mumkin bo'lgan guruhlardir.

Ushbu MTHRni tayyorlash jarayonida ularning jinsi, yoshi, etnik kelib chiqishi, dini, jismoniy yoki ruhiy nogironligi yoki boshqa xususiyatlariga ko'ra Loyiha tomonidan turlicha ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan guruhlar mavjudligi baholandi. Baholash jarayonida loyiha tomonidan ta'sirlangan kamida beshta zaif guruh mavjud bo'lib, ular turli aloqa kanallarini talab qilishi mumkin. Loyihani amalga oshirish jarayonida pudratchi MTHRga qo'shiladigan qo'shimcha zaif guruhlarini aniqlay oladi va tegishli aloqa usullari aniqlanadi.

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

3 Jadval **Ошибка! Источник ссылки не найден.** manfaatdor tomonlarning xaritalash natijalarini o'z ichiga oladi. U barcha aniqlangan manfaatdor tomonlarning qisqacha tavsifini o'z ichiga oladi (Loyihadan ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatayotgan yoki ta'sir qilishi mumkin bo'lgan LTT va BMT va ularning loyiha bo'yicha mas'uliyati:

Jadval 3 tegishli manfaatdor tomonlar va ularning loyiha uchun majburiyatlari

MANFAATDOR TOMONLAR GURUHI	Manfaatdor Shaxslar	Loyiha vazifalari	Aloqa usuli
Loyiha ta'siridagi tomonlar			
Milliy Davlat organlari	Energetika vazirligi	- Loyihaning rejalari va mexanizmlarini bajarilishini monitoring qilish, shu jumladan, loyihaning kundalik amalga oshirilishi. - Loyihaning mahalliy Qonunchilik talablariga muvofiqligini nazorat qilish - EIBT va MTHR doirasida ayrim faoliyatni amalga oshirishda ishtirok etish	Yuzma-yuz uchrashuvlar / telefon qo'ng'iroqlari / yozma yozishmalar.
	Tarmoq vazirliklari (MTV, XTV va SSV).	- Loyihani boshqarish qo'mitasida ishtirok etish - Texnik ishchi guruhida ishtirok etish - Loyihaning mahalliy Qonunchilik talablariga muvofiqligini nazorat qilish - EIBT va MTHR doirasida ayrim faoliyatni amalga oshirishda ishtirok etish	
	Moliya vazirligi	- To'lovlar va moliyalashtirishni tasdiqlash. - Mablag'lar oqimini boshqarish monitoringi	
	Jamg'arma	- Energoservis kelishuvlarni o'rnatish (ESK) - Loyihani moliyalashtirish uchun aylanma moliyalashtirish mexanizmidan foydalanish	
	Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish Davlat qo'mitasi	- Milliy ETB, daraxtlarni kesish uchun ruxsatnomalar (agar kerak bo'lsa), bioxilma-xillik.	
	Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi	- Mehnat va mehnat sharoitlari standartlarini qo'llab-quvvatlash	
	O'zbekiston Respublikasi Sport va turizm vazirligi	- Inshootlarning madaniy meros binolari qo'riqlanganligini tasdiqlash	

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

MANFAATDOR TOMONLAR GURUHI	Manfaatdor Shaxslar	Loyiha vazifalari	Aloqa usuli
	huzuridagi madaniy meros agentligi		
Mahalliy va viloyat hokimiyatlar	Tuman va viloyat hokimliklari	- Loyihani amalga oshirish uchun qo'llab-quvvatlash - Zarur ruxsatnomalarni taqdim etish - Barcha shikoyatlarni manfaatdor tomonlarni jalb qilish bo'yicha mutaxassisga o'tkazish - E&I bo'yicha oshkor qilingan ma'lumotlar va hujjatlarga kirishni ta'minlash	Yuzma-yuz uchrashuvlar / telefon qo'ng'iroqlari / yozma yozishmalar.
	Mahalla idoralari		
To'g'ridan-to'g'ri ta'sirlangan jamoa a'zolari	Bolalar va talabalar	- Loyiha uchrashuvlari va manfaatdor tomonlarni hamkorlik qilish bo'yicha mutaxassis bilan muhokamalarda ishtirok etish, savollar berish va loyiha bo'yicha fikr bildirish taklif etiladi - MTHR da belgilangan ShT yordamida ularning shikoyatlarini yuborish - Amalga oshiruvchi subyektlarga yumshatish choralarini aniqlashda yordam berish	Yuzma-yuz uchrashuvlar / jamoat uchrashuvlari / jamoat eshituvlari/ telegram kanali / telefon qo'ng'iroqlari/ yozma yozishmalar / qishloq sayohatlari/ varaqalarni tarqatish / ijtimoiy tarmoqlar.
	Tibbiyot muassasalarining bemorlari va ularga tashrif buyuruvchilar		
	Ta'lim va tibbiyot muassasalari xodimlari/ishchilari		
	Ta'lim va tibbiyot muassasalari ma'muriyati		
	Ta'lim muassasalariga tashrif buyuruvchilarning ota-onalari		
	Rejalashtirilgan qurilish maydoniga yaqin mahalliy uylar va korxonalar egalari aholisi		
Zaif guruhlar	Keksa yoki nogiron shifoxonadagi bemorlar	- Sub-loyiha faoliyatini tayyorlash va amalga oshirish jarayonida o'z fikr-mulohazalarini, takliflarini va aniq istaklarini ifoda etish - Foydalanuvchilar sifatida texnik loyihalar va tadbirlar bo'yicha takliflar guruhga taqdim etiladi, Fikr-mulohazalarni ta'minlash ya'ni jismoniy kirish masalalari	Yuzma-yuz uchrashuvlar / telefon qo'ng'iroqlari / telegram kanal/ yozma yozishmalar.
	Savodsiz odamlar yoki asosiy ishlatilgan tillarda gapirmaydiganlar (masalan, migrantlar)		Yuzma-yuz uchrashuvlar / jamoat uchrashuvlari / televidenie va radio / qishloq yurishlari / jamoat eshituvlari / telefon qo'ng'iroqlari.
	Mehnat migrantlari		TV va radio / ommaviy uchrashuvlar / plakatlar va varaqalar
	Uzoq yoki qishloq joylarida maktablar yoki		Yuzma-yuz uchrashuvlar / ommaviy uchrashuvlar /

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

MANFAATDOR TOMONLAR GURUHI	Manfaatdor Shaxslar	Loyiha vazifalari	Aloqa usuli
	shifoxonalarga tashrif buyuruvchilar		ijtimoiy tarmoqlar / telefon qo'ng'iroqlari / plakatlar va varaqalar.
	Maktab boshqaruvida ovoz berish huquqiga ega bo'lmagan ota-onalar		
Tashkilotlar	Pudratchilar va qurilish ishchilari	- Loyihaning barcha bosqichlarida XMMQ va atrof-muhitni standartlarining bajarilishini nazorat qilish, - EIS2 bo'yicha Loyihaning mehnat talablariga muvofiq - Qurilish paketlari va ish imkoniyatlari haqida ma'lumot talab qilish	Ommaviy uchrashuvlar / yozma yozishmalar / telefon qo'ng'iroqlari / telegram kanali/ varaqalarni tarqatish / ijtimoiy tarmoqlar.
	Xususiy ES xizmat ko'rsatuvchi provayderlar (masalan, energiya auditorlari, loyihalash tashkilotlari, qurilish kompaniyalari, uskunalarini yetkazib beruvchilar)		
	Ta'minot tashkilotlari		
Moliya institutlari	Jahon Banki	Loyihani amalga oshirish uchun moliyaviy yordam ko'rsatish	Elektron pochta / yozma yozishmalar / telefon qo'ng'iroqlari
Boshqa Manfaatdor Tomonlar			
Bilvosita ta'sirlangan jamoalar (kengroq hududda)	Loyiha to'g'ridan-to'g'ri ta'sir qilmaydigan jamoat a'zolari va keng jamoatchilik	Loyiha faoliyatini amalga oshirishda ayrim sub-loyihalar bo'yicha kechikishlar haqida ma'lumot berish	Ommaviy uchrashuvlar / telefon qo'ng'iroqlari / telegram kanali/ varaqalarni tarqatish / ijtimoiy tarmoqlar.
Fuqarolik jamiyati, NT, tadqiqot organlari	Ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy integratsiya sohasidagi nodavlat notijorat tashkilotlari	Loyihaning rivojlanishini kuzatish va nazorat qilishdan manfaatdor.	Yuzma-yuz uchrashuvlar / telefon qo'ng'iroqlari / yozma yozishmalar / ijtimoiy tarmoqlar.
Media	Milliy va mahalliy televidenie, radiostansiyalar, gazetalar, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa onlayn nashrlar	Loyiha haqida ma'lumot tarqatishda ishtirok etadi.	Yozma yozishmalar / telefon qo'ng'iroqlari.

Har bir manfaatdor tomon guruhi uchun turli aloqa usullari qo'llaniladi. Jadval 6 LTT va loyihaning zaif manfaatdor tomonlarining o'ziga xos ehtiyojlari, ularning xususiyatlari, ishlatiladigan tillari va xabar berishning afzal usullari misolini o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, ba'zi bir LTT ishtirok etish muddati bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan cheklovlarni ham beradi. Ushbu ma'lumotlar loyihani amalga oshirish jarayonida aniqlangan ehtiyojlarni aks ettirish uchun ushbu MTHRning kelajakdagi versiyalarida yangilanishda davom etadi.

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Jadval 6: har bir manfaatdor guruh uchun usullar

Manfaatdor tomonlar guruhi	Asosiy xususiyatlar	Til ehtiyojlari	Afzal xabar vositalari (e-mail ,telefon, radio, xat)	Maxsus ehtiyojlar (mavjudlik, katta hajmdagi nashrlar, bolalar parvarishi, kunduzgi
Mahalliy hokimliklar (hokimliklar va mahalla idoralari)	Mahalliy hokimiyat organlari o'z yurisdiksiyasida amalga oshirilgan tadbirlar to'g'risida xabardor bo'lishni xohlashadi.	O'zbek / Rus	Yuzma-yuz uchrashuvlar, telefon yoki elektron pochta	N/A
Bolalar va talabalar	18 yoshgacha bo'lgan bolalar, qurilish maydonchalarining xavfi haqida xabardor bo'lishlari kerak	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Yuzma-yuz uchrashuvlar	Maktab soatlarida. Iloji bo'lsa, ta'sirini oldini olish qurilish ishlari ta'til davrida amalga oshirilishi kerak.
Tibbiyot muassasalarining bemorlari va ularga tashrif buyuruvchilar	Hozirda foydalanayotgan kasal va jarohatlangan odamlar va sog'liqni saqlash muassasalaridan foydalanadigan jamiyatdagi odamlar. Muassasalarda bemorlar bilan uchrashish uchun kelgan	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Yuzma-yuz uchrashuvlar, jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar, xatlar, elektron pochta xabarlari.	Foydalana olishlilik
Ta'lim va tibbiyot muassasalari xodimlari/ishchilari	O'qituvchilar, hamshiralar va shifokorlar, ularning ish jadvali loyiha tomonidan buziladi va vaqtincha boshqa joyga ko'chishi	O'zbek / Rus	Yuzma-yuz uchrashuvlar, jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar,	Obyektning ishlashiga ta'sir qilmasligi uchun vaqt.
Ta'lim va tibbiyot muassasalari ma'muriyati	Maktablar yoki sog'liqni saqlash muassasalarini boshqarish. Xizmat ko'rsatishdagi uzilishlar haqida tashvishlanadilar.	O'zbek / Rus	Yuzma-yuz uchrashuvlar, telefon yoki elektron pochta	Obyektning ishlashiga ta'sir qilmasligi uchun vaqt.

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Ta'lim muassasalariga tashrif buyuruvchilarning ota-onalari	Mahalliy hamjamiyat a'zolari, ular loyihani amalga oshirish natijasida o'z farzandlariga ta'siri, qo'shimcha pul va vaqtinchalik xarajatlar haqida qayg'uradilar.	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Ommaviy uchrashuvlar, xatlar, elektron pochta xabarlari	Bolalarni parvarish qilish talab qilinishi mumkin
Rejalashtirilgan qurilish maydoniga yaqin joylashgan korxonalar yoki turar-joy binolarining aholisi va egalari	Mahalliy aholi o'z bizneslariga ta'sir qilishi yoki uylarida qurilishdagi noqulayliklar haqida tashvishlanishlari mumkin.	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Ommaviy uchrashuvlar, xatlar, elektron pochta xabarlari	Ish soatlaridan keyin
Keksa yoki nogiron shifoxonadagi bemorlar	Loyiha haqidagi ma'lumotlarga kirishda va ishtirok etishning ayrim formatlarida fikr-mulohazalarni taqdim etishda (jismoniy yoki texnologik)	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Xat yoki yuzma-yuz	Foydalana olishlilik, katta bosma hujjatlar
Savodsiz odamlar yoki asosiy ishlatilgan tillarda gapirmaydiganlar (masalan, migrantlar)	Loyiha haqidagi ma'lumotlarga kirishda va ishtirok etishning ayrim formatlarida fikr-mulohazalarni taqdim etishda	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Radio, televidenie, jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar yoki yuzma-yuz	Ma'lumotlar og'zaki taqdim etiladi
Mehnat migrantlari	Loyiha haqidagi ma'lumotlarga kirishda va ishtirok etishning ayrim formatlarida fikr-mulohazalarni taqdim etishda qiyinchiliklar bo'lishi mumkin. Milliy Qonunchilik haqida	Rus / migrant tili	Radio, televidenie, jamoatchilik maslahatlashuvlari	Tegishli tillarda ma'lumot / tarjima xizmatlari
Uzoq yoki qishloq joylarida maktablar yoki shifoxonalarga tashrif buyuruvchilar	Uchrashuvlarda qatnashish uchun uzoq masofalarni bosib o'tishi talab qilinishi mumkin. Ular, ehtimol, qishloq xo'jaligi majburiyatlariga ega bo'lib, ba'zi maslahatlashuvlarda	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Elektron pochta yoki telefon	Foydalana olishlilik, fermer xo'jaliklarining ehtiyojlari bilan bog'liq holda olib boriladigan maslahatlashuvlar

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Maktab boshqaruvida ovoz berish huquqiga ega bo'lmagan ota-onalar	Oddiy sharoitda o'z tashvishlarini bildirsa olmasligi mumkin. Loyihani amalga oshirish natijasida o'z farzandlariga ta'siri, qo'shimcha pul va vaqtinchalik xarajatlar haqida qayg'uradilar.	O'zbek / Rus / Qoraqalpoq / mahalliy tillar	Jamotchilik bilan maslahatlashuvlar, elektron pochta, telefon qo'ng'iroqlari	Ular o'zlarini qulay his qilishlari, qo'rquvlarini ifoda etishlari va savollar berishlari mumkin bo'lgan forum.
---	--	---	--	---

6. MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK DASTURI

Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik qilish faoliyati loyihaning butun umri davomida amalga oshiriladi (Loyihaning tayyorgarlik, qurilishdan oldingi, qurilish va foydalanish bosqichlari). Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik qilish uchun umumiy javobgarlik manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha mutaxassisga yuklatiladi va har bir joyda maslahatlashuvlarning aniq muddatlari tegishli obyektlar tanlanganidan keyin aniqlanadi. Tegishli obyektlarning har birida quyidagi jalb qilish (hamkorlik) turlari o'tkaziladi:

- Loyihaning energiya talablarini aniqlash va dastlabki tadqiqotlar:
 - Bino foydalanuvchilari qo'mitalari bilan, ayniqsa, energoaudit bo'yicha tadbirlar doirasida binoning zaif foydalanuvchilarini jalb qilgan holda loyiha ishlarini olib borish. Qo'mita a'zolari va boshqa manfaatdor binolarning oxirgi foydalanuvchilari bino bo'ylab birgalikda yurish va ularning ehtiyojlari haqida fikr-mulohazalarini taqdim etish uchun taklif etiladi,
 - Tanlov asosida tanlangan muassasalarda ishlaydigan talabalar, bemorlar va mutaxassislardan maslahat olish va ma'lumotlarni to'plash uchun ijtimoiy monitoring tadqiqotlari. Savollar qulaylik darajasi, derazalar sifati, duradgorlik, isitish tizimlari, havo, yorug'lik va boshqalarni subyektiv baholashni o'z ichiga olishi mumkin.
- Loyihalash bosqichida maslahatlar - Axborotni almashish va loyiha tadbirlarini muhokama qilish, binolarni takomillashtirish va ijtimoiy monitoring bo'yicha maslahatlashuv natijalari va so'rovnomalar natijalarini muhokama qilish uchun ishga tushirishdan oldin davra suhbatlari (fikr-mulohaza jarayonida ko'tarilgan masalalarni hal qilish uchun qilingan har qanday tuzatuvchi harakatlar). Bundan tashqari, davra suhbatlari jamoatchilikni xabardor qilish, amaliy tadqiqotlar bo'yicha qisqa filmlarni taqdim etish va benefitsiarlarning fikr-mulohazalarini va qabul qilingan choralarni ommaviy ravishda tarqatish uchun xizmat qiladi.
- EIBT nazorat ro'yxati va C-EIBT tayyorlash bo'yicha maslahatlashuvlar - EIBT uchun axborot talablarini aniqlash uchun asosiy manfaatdor tomonlar bilan uchrashuvlar va maslahatlashuvlar, shuningdek, maqbul obyektlar (jumladan, qurilish muddati cheklavlari, manfaatdor tomonlarga til talablari, zaif guruhlarini oldindan aniqlash) haqida aniq ma'lumotni aniqlash.
- Qurilishdan oldin maslahatlashuvlar - loyihani amalga oshirishning asosiy kunlari, shuningdek, ishga joylashish imkoniyatlari (va loyiha doirasida tashkil etiladigan ish o'rinlari soni bo'yicha jamoa a'zolarining istiqbollarini boshqarish) haqida LTTlarni xabardor qilish.
- Qurilish vaqtida – LTT va boshqa manfaatdor tomonlarga loyihaning asosiy bosqichlarida ma'lumot berish, zaruriyatga qarab (taxminan oylik bo'lishi kutilmoqda).
- Ishga tushirishdan oldin maslahatlashuvlar - LTTga ishini yakunlash muddatini oshkor qilish
- Loyihani topshirish-obyektni xodimlarga va mahalliy hukumatlarga rasmiy ravishda topshirish, shu jumladan, loyihani yakuniy tanishtirish va ishlarni bajarishga qaratilgan ijtimoiy monitoring tadqiqotlari.

Ushbu turdagi ishtiroklarning dolzarbligi har bir tegishli obyektni qurish muddatiga bog'liq bo'ladi. Misol uchun, agar qurilish bir oydan kamroq vaqt davom etsa, "qurilish vaqtida" maslahat olish kerak bo'lmaydi.

Ushbu MTHR ushbu bosqichlarda taklif qilingan o'zaro hamkorlik tadbirlarini manfaatdor tomonlarning da'vo qilingan ehtiyojlariga muvofiq qamrab oladi. Keyingi maslahatlashuvlarning tabiati va chastotasi kichik loyihalarga qarab farq qiladi. Ochiqlik, manfaatdor tomonlarni tinglash va ular taklif etayotgan tadbirlar va loyihani amalga oshirish muddatlarini tushunish qobiliyati loyiha ta'sirini minimallashtirishga yordam berish uchun ular bilan samarali munosabatlarni o'rnatish uchun eng yaxshi yondashuv ekanligi e'tirof etildi. Barcha maslahatlashuvlar ShTni muhokama qilishi va manfaatdor tomonlarga shikoyatlarni qanday topshirish kerakligini oshkor qilishi kerak.

6.1. Tavsiya etilgan oshkor qilish strategiyasi

Loyiha boshlanishidan oldin barcha ta'sirlangan tomonlar loyiha doirasi va qo'shimcha ma'lumot olish uchun qayerga murojaat qilishlari mumkinligi haqida xabardor qilinadi va erkak va ayollar o'rtasida energiya samaradorligi va toza energiya haqida jamoatchilikni xabardorligini oshirish uchun manfaatdor tomonlarning

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

faol ishtiroki kampaniyasi o'tkaziladi. Loyihani amalga oshirishda foydalaniladigan axborot va hamkorlik qilishning asosiy vositalari va usullari quyidagilar bo'ladi:

- Broshyuralar, varaqalar, plakatlar
- Taqdimotlar va qisqa metrajli filmlar
- EV va tegishli vazirliklarning veb-saytlari va ijtimoiy media sahifalari
- Ommaviy axborot vositalari (gazetalar, radio, televidenie)
- Rasmiy yozishmalar (rasmiy xatlar va elektron pochta xabarlar)
- Uchrashuvlar (yuzma-yuz uchrashuvlar, davra suhbatlari, jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar, Zoom kabi virtual uchrashuv joylari),
- Binoni tekshirish va ijtimoiy monitoring so'rovi
- Elektron pochta va mobil telefon xabarlar xizmatlari (shu jumladan Telegram).

EV loyiha uchun barcha tegishli ma'lumotlarni jamoatchilikka taqdim etishni rejalashtirmoqda (ijtimoiy tarmoqlar, milliy va mahalliy televidenie va radiostansiyalar orqali). Barcha manfaatdor va ta'sirlangan tomonlar MV veb-saytida quyidagi hujjatlarni topishlari mumkin (www.finance.gov.mk) va EV veb-saytida:

- Ekologik va ijtimoiy boshqaruv tamoyili (EIBT)
- Mehnatni boshqarish tartibi (LMP)
- Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini o'z ichiga olgan Manfaatdor Tomonlar bilan Hamkorlik qilish rejasi (MTHR)
- Har bir kichik loyiha uchun ishlab chiqiladigan atrof-muhit va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan tekshirish vositalari (Ekologik va ijtimoiy boshqaruv tamoyili tekshirish ro'yxati - EIBT tekshirish ro'yxati)
- Ekologik va ijtimoiy majburiyatlar rejasi (EIMR)

Ushbu hujjatlar loyiha davomida jamoat mulki bo'lib qoladi. MTHR vaqti-vaqti bilan yangilanib turadi.

6.2. Aholining zaif qatlamlarining fikrlarini hisobga olish bo'yicha tavsiya etilgan strategiya

Zaif odamlar jamoat yig'ilishlariga tashrif buyurish yoki ularning mazmunini tushunishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin, shuning uchun ular loyiha bo'yicha o'z fikr va takliflarini taqdim eta olmaydilar. Kichikroq jamoalarda yashovchi keksa odamlar va nogironlar uchun loyiha yuzma-yuz uchrashuvlar o'tkazishga harakat qiladi. Buning imkoni bo'lmagan yirik aholi punktlarida loyiha doirasida ushbu zaif guruhlarining vakillari aniqlanadi va ular bilan birinchi navbatda maslahatlashuvlar o'tkaziladi.

Savodxonlik darajasi past bo'lgan odamlar uchun radio va/yoki televidenie orqali ma'lumot beriladi va ular o'z fikr-mulohazalarini og'zaki yoki jamoatchilik bilan maslahatlashuvlarda yoki telefon orqali qoldirishlari mumkin. Til muammolari bo'lgan odamlar uchun loyiha doirasida har bir qishloqda muayyan loyiha bo'yicha EIBTni tayyorlash vaqtida tillar aniqlanadi va shu bilan birga barcha tegishli manfaatdor tomonlarni qamrab olish uchun qaysi tillarni taqdim etish kerakligi aniqlanadi.

Loyiha doirasida fuqarolarning loyihaning benefitsiariylaridan fikr-mulohazalarini ko'rib chiqish uchun bir nechta jalb qilish tadbirlari o'tkaziladi. Loyihalash bo'yicha maslahatlashuvlar va ijtimoiy monitoringni o'rganish kabi rejalashtirish va monitoringning ishtirokchi yondashuvlari binolarning oxirgi foydalanuvchilariga imkoniyatlarini kengaytiradi va zaif benefitsiarlarga gapirish imkoniyatini beradi.

6.3. Muddatlar

Loyihaning qurilishi 2022 yilning to'rtinchi choragida boshlanishi va 2027 yilgacha davom etishi kutilmoqda. Loyiha hududlarda qurilishi oshirilishi kutilmoqda va ishchilarning asosiy guruhi tegishli obyektlar aniqlangan har bir hududga boradi. Loyihani amalga oshirishning aniq muddatlari va tartibi mezonlarga javob beradigan ob'yektlar ro'yxati yakuniy tasdiqlanmaguncha to'liq ma'lum bo'lmaydi.

6.4. Sharhlarni ko'rib chiqish

Loyiha bo'yicha maslahatlashuvlar va ijtimoiy monitoring so'rovlari davomida olingan sharhlar loyihani ishlab chiqishda qo'llaniladi. Loyiha loyihani amalga oshirishda to'plangan va hisobga olinadigan barcha uchrashuvlar va jamoatchilik bilan maslahatlashuvlarda asosiy manfaatdor tomonlardan izoh so'raydi va qabul qiladi.

Loyiha manfaatdor tomonlarning loyiha bilan bog'liq tashvishlari va fikrlarini bildirishi mumkin bo'lgan barcha jamoatchilik uchrashuvlarida manfaatdor tomonlarning e'tiboriga havola qilinadigan shikoyatlarni ko'rib chiqish uchun keng qamrovli mexanizmni joriy etadi.

6.5. Loyihaning kelajakdagi bosqichlari

Manfaatdor tomonlar, ayniqsa LTT, loyiha rivojlanishi bilan xabardor qilinadi. Loyiha doirasida MTHR va ShTni amalga oshirishni o'z ichiga olgan ekologik va ijtimoiy ko'rsatkichlar bo'yicha hisobotlarni tayyorlash kerak bo'ladi.

Loyihalar qurilish vaqtida har oyda, keyin esa yarim yilda bir marta loyiha bo'yicha yuqori oylik hisobotlarni tayyorlaydi.

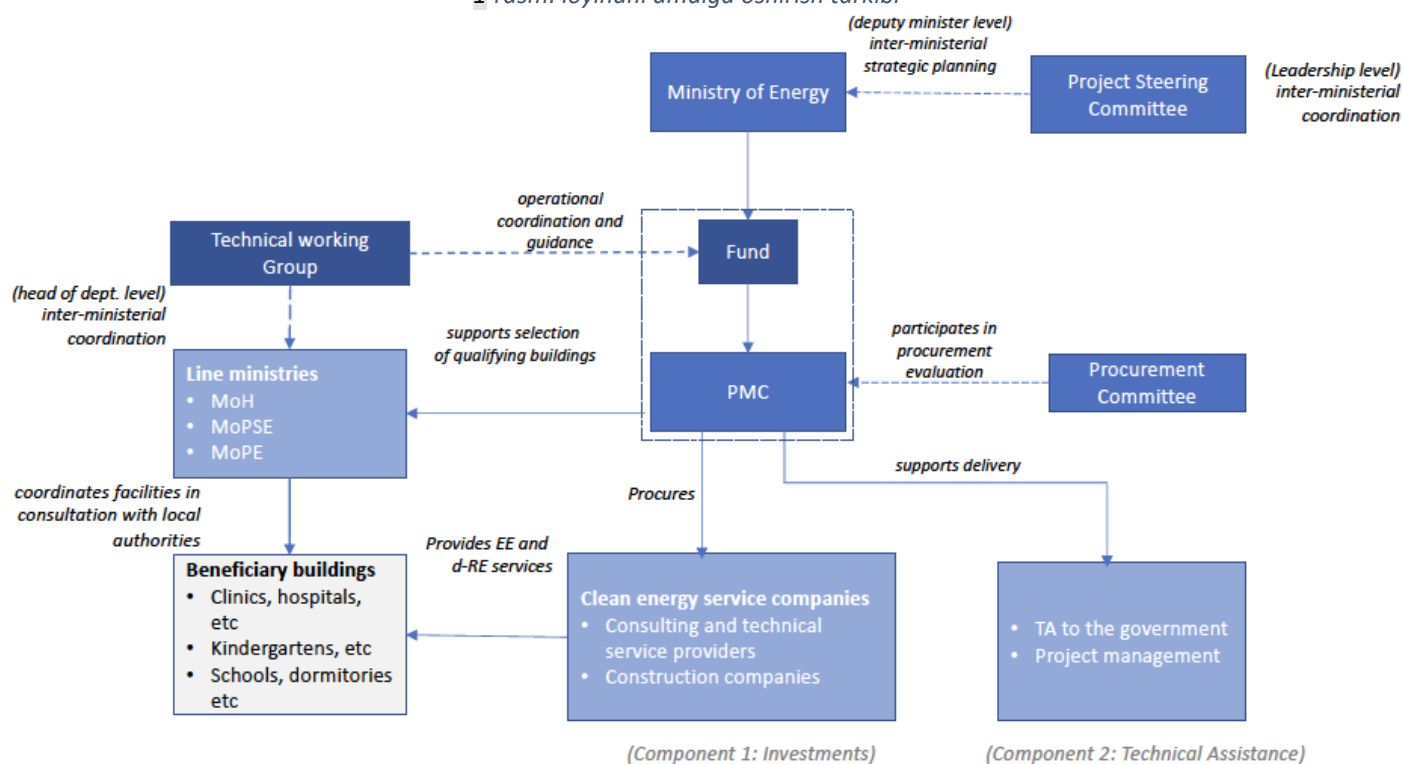
7. MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK QILISH FAOLIYATINI AMALGA OSHIRISH UCHUN RESURSLAR VA MAJBURIYATLAR

7.1. Amalga oshirish tadbirlari

EV MTHR loyihasini amalga oshirish uchun asosiy mas'ul organ hisoblanadi. O'z navbatida, EV, loyihaning butun davrida MTHR amalga oshirish uchun mas'ul bo'lgan va mahalliy aholi bilan aloqa qilish uchun mas'ul bo'lgan manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha mutaxassisni yollaydigan LBM ni ishga yollaydi. Bundan tashqari, LBM va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish bo'yicha mutaxassisni MTHR faoliyatini amalga oshirishda va manfaatdor tomonlar bilan muloqotda qo'llab-quvvatlash uchun kerak bo'lganda yarim kunlik va/yoki to'liq kunlik maslahatchilar jalb qilinadi. LBM menejeri shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi (ShT) uchun javobgar bo'ladi va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassis shikoyatlarni qabul qilish va ro'yxatdan o'tkazish uchun javobgardir. Bundan tashqari, LBM loyihaning ekologik va ijtimoiy ta'sirini baholash uchun mas'ul bo'lgan ekologik va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassislarni yollaydi.

Loyihani amalga oshirish tadbirlari quyidagi 1-rasmda umumlashtirilgan⁴.

1-rasm: loyihani amalga oshirish tarkibi

7.2. MTHRni amalga oshirish

MTHRni amalga oshirish LBM orqali amalga oshiriladi. LBM loyihani umumiy amalga oshirish uchun mas'ul shaxs bo'lgan loyiha direktori tomonidan boshqariladi. Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha mutaxassis LBM loyihaning butun davrida MTHR amalga oshirish uchun mas'ul shaxs bo'lib, aholi bilan aloqa qilish uchun mas'uldir. MTHR va uning ajralmas vazifalarini boshqarish, muvofiqlashtirish va amalga oshirish uchun manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassis javob beradi.

Loyihaning muayyan ishlarini bajarish uchun mas'ul bo'lgan barcha pudratchilar ham tegishli MTHR qoidalarini bajarishlari kerak. Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmiga qo'yiladigan talablar tender hujjatlari va pudratchilar bilan tuzilgan shartnomalarda belgilanadi.

⁴ Loyihani baholash hujjati loyihasi, Word hujjati, 2022 yil

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

Yiliga ikki marta Jahon banki jamoasi kelishilgan harakatlarga rioya etilishini baholash, faoliyat natijalariga asoslangan hisobot shartlarini tekshirish, qo'shimcha tegishli hujjatlarni o'rganish va monitoring va baholash tizimlari uchun yaxshilanishlarni aniqlash uchun tashrif buyuradi.

7.3. Vazifalar va majburiyatlar

Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha mutaxassis mas'uliyatni o'z zimmasiga oladi va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikning barcha jihatlarini boshqaradi. Shu bilan birga, MTHRda ko'zda tutilgan turli tadbirlarni amalga oshirish uchun manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha mutaxassis boshqa mutaxassislar, xususan, atrof-muhit va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassislar va boshqa davlat va mahalliy idoralar/agentliklar, pudratchilar va subpudratchilar, ta'sirlangan hokimliklar va LTTlar bilan o'z ishini yaqindan muvofiqlashtirish kerak bo'ladi. Ushbu ishtirokchilar/manfaatdor tomonlarning vazifalari va majburiyatlari quyidagi **Ошибка! Источник ссылки не найден.** qisqacha tavsiflanadi.

Jadval 8: MTHR amalga oshirishda asosiy ishtirokchilar/manfaatdor tomonlarning vazifalari

ishtirokchi / Manfaatdor Tomon	Majburiyatlari
LBM (manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassisni o'z ichiga oladi)	- MTHRni rejalashtirish va amalga oshirish - Manfaatdor tomonlarni jalb qilish faoliyatini muvofiqlashtirish - ShTni loyiha darajasida boshqarish - MTHR pudratchilari faoliyatini monitoring qilish - Energetika vazirligi va Jahon bankiga atrof-muhit va ijtimoiy ko'rsatkichlar bo'yicha hisobot berish
Pudratchilar (subpudratchilar)	- LBM/ EV ga manfaatdor tomonlar bilan o'zaro munosabatlar bilan bog'liq har qanday masalalar haqida ma'lumot berish - Qurilish ishlari bilan bog'liq shikoyatlarni LBM bilan yaqin hamkorlikda o'tkazish va hal qilish - Turli rejalarni tayyorlash, oshkor qilish va amalga oshirish (masalan, C-EIBT, mehnat resurslarini boshqarish rejasi va boshqalar). - Mahalliy aholini shovqin, tebranish, chang kabi har qanday ekologik monitoring haqida xabardor qilish. - Ishchilarga ShT xodimlari haqida xabardor qilish - ShT haqida mahalliy aholini kichik loyiha darajasida xabardor qilish - Muhim qurilish ishlari haqida xabar berish (masalan, yo'llarni yopish va mavjud alternativalar) - Muhim qurilish ishlari haqida xabar berish (masalan, kirishni cheklash va mavjud alternativalar)
Milliy Hukumat Organlari: - Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi - Qurilish vazirligi - Energetika vazirligi - Moliya vazirligi - Sog'liqni saqlash vazirligi - Uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi - Xalq ta'limi vazirligi - Maktabgacha ta'lim vazirligi	- Loyihaning mahalliy Qonunchilik talablariga muvofiqligini nazorat qilish - EIBT va MTHR doirasida ayrim faoliyatni amalga oshirishda ishtirok etish - Jalb qilinadigan tarmoq vazirliklari: - Texnik ishchi guruh - Loyihani Boshqarish Qo'mitasi
Jamg'arma	Energoservis kelishuvlarni o'rnatish (ESK)

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

	Loyihani moliyalashtirish uchun aylanma moliyalashtirish mexanizmidan foydalanish
Loyihani Boshqarish Qo'mitasi	- Vazir o'rinbosarlari darajasidagi vazirliklararo qo'mita, EV, MV, ITSV, SSV, MTV, XTV, Jamg'arma (kuzatuvchi) va EV tomonidan rasilik qiluvchi. - Loyiha faoliyatini nazorat qilish, loyihaning strategik yo'nalishi va vazirliklar o'rtasida yuqori darajadagi muvofiqlashtirishni ta'minlash.
Texnik ishchi guruh	Jamg'arma va LBMga texnik/operatsion maslahatlar beradigan bo'lim boshlig'i darajasidagi ishchi guruh.

7.4. Taxminiy Byudjet

EV loyiha doirasida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish bo'yicha tadbirlar o'tkazish uchun javobgar bo'ladi. Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik faoliyati loyihani amalga oshirish bo'yicha hisobot talablari va ekologik va ijtimoiy majburiyatlar rejasi (EIMR) bo'yicha hujjatlashtiriladi. Xarajatlar EV xarajat moddalari bilan qoplanadi. Manfaatdor tomonlar bilan besh yillik hamkorlik rejasini amalga oshirish uchun dastlabki byudjet 9-jadvalda aks ettirilgan. Quyidagi jadvalda muvofiqlashtirish va monitoring yaxshilash uchun bir joyda manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish bo'yicha barcha tadbirlar umumlashtiriladi.

Jadval 9: MTHRni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan taxminiy byudjet

Manfaatdor Tomonlar Bilan Hamkorlik Faoliyatlari	Birlik	Miqdor	Birlik qiymati, AQSh dollari	Umumiy qiymati, AQSh dollari
Loyihani amalga oshirish davrida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish bo'yicha bir mutaxassisni yollash	oylar	60	600	36,000
Loyihani amalga oshirish davrida jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar o'tkazish uchun manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish bo'yicha mutaxassisning yo'lkira xarajatlari	yillar	5	6,000	30,000
Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish va jamoatchilikni xabardor qilish bo'yicha materiallar va kampaniyalar (plakatlar, varaqalar, broshyuralar, videolar)	yillar	5	4,000	20,000
EISX monitoring va hisobot, EIT, LMP, chiqindilarni boshqarish rejasi, MTHR, ShT, JET/JT, EV uchun EIT, Jamg'arma, LBM, pudratchilar uchun salohiyatni oshirish	Dona	10	5,000	50,000
Ommaviy axborot vositalari orqali jamoatchilikni xabardor qilish faoliyati (televidenie, gazetalar, ijtimoiy platformalar)	yillar	5	2,000	10,000
Oraliq summasi:				146 000
Kutilmagan xarajatlar				4000
Jami				150,000

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

LBM, EV bilan kelishilgan holda, ushbu rejani har olti oyda bir marta qayta ko'rib chiqadi, bu esa manfaatdor tomonlarni tasniflash yoki hamkorlik qilishda har qanday o'zgarish talab qilinishini aniqlash uchun. Agar shunday bo'lsa, reja yangilanadi va yangi versiya tarqatiladi. Byudjet shunga muvofiq qayta ko'rib chiqiladi.

8. SHIKOYATLAR TIZIMI

8.1. O'zbekistonda shikoyat qilishning qonuniy mexanizmi

O'zbekistonda har qanday fuqaro mahalliy hokimiyat organlari faoliyati yoki faoliyatiga shikoyat qilish uchun bir nechta kanalga ega. Shikoyat qilish va taqdim etish:

Umumiy holatda:

- Prezidentning virtual qabulxonasiga (tel. 1000 yoki 0-800-210-00-00) qo'ng'iroq qiling yoki prezidentning virtual qabulxonasiga xabar yuboring (www.pm.gov.uz);
- Har bir tuman yoki viloyat hokimligida tashkil etilgan ishonch telefonlari;
- Hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish masalalari bo'yicha tumanlar/viloyatlar sektorlari rahbarlari bilan uchrashuvlarda ishtirok etish (har bir tumanda 4 ta sektor tashkil etilgan);
- Qishloq joylarda fuqarolar bilan muntazam ravishda uchrashishi kerak bo'lgan tarmoq vazirliklari va idoralari rahbariyati bilan uchrashuvlarga qatnashish;
- Viloyat hokimi/ tarmoq vazirligi/ Prezident nomiga shikoyat xati yozish;
- Mamlakatning har bir viloyat markazida tashkil etilgan prezident virtual qabulxonasi huzuridagi jamoatchilik qabulxonalariga tashrif buyurish.

Qishloq (mahalla) darajasida:

- Rais bilan uchrashish uchun Mahalla fuqarolik jamiyati ofisiga tashrif buyurish;
- Agar fuqaro mahalla raisining javobidan mamnun bo'lmasa yoki to'liq javob olmagan bo'lsa, u tuman hokimiyatiga murojaat qilishi mumkin.

Tuman darajasida:

- "Fuqarolar qabul kunlari"da tuman hokimi yoki hokim o'rinbosarlari bilan uchrashish uchun hokimlikka tashrif buyurish;
- Respublika bo'yicha har bir tumanda tashkil etilgan Prezident Virtual qabulxonasi huzuridagi Jamoatchilik qabulxonalariga tashrif buyurish;
- Agar fuqaro tuman darajasida olingan javobdan qoniqmasa yoki to'liq javob olmagan bo'lsa, viloyat hokimligiga murojaat qilishi mumkin.

Viloyat darajasida:

- "Fuqarolar qabul kunlari"da viloyat hokimi yoki hokim o'rinbosarlari bilan uchrashish uchun hokimlikka tashrif buyurish;

8.2. Loyihaning Shikoyatlar tizimi

Jahon bankining EIS10 talablariga muvofiq, loyiha manfaatdor tomonlaridan, xususan, yaqin atrofdagi aholi punktlari va obyektlardan olingan barcha izohlar, takliflar va e'tirozlarni to'g'ri va o'z vaqtida ko'rib chiqishni ta'minlash uchun loyiha shikoyatlarini ko'rib chiqish uchun keng qamrovli tizim yaratiladi. Shikoyatlarni ko'rib chiqish tizimi loyihaning ta'sirini yaxshilash va xavflarni kamaytirish uchun muhim qayta aloqa tizimi bo'lib xizmat qiladi. Ushbu tizim loyihaning barcha manfaatdor tomonlari va boshqa manfaatdor tomonlar uchun mavjud bo'lib, ularga savollar, sharhlar, takliflar va/yoki shikoyatlar berish va loyiha bilan bog'liq barcha faoliyatlar bo'yicha har qanday shaklda hisobot berish imkonini beradi.

Ta'kidlash joizki, ishchilar/xodimlar uchun qurilish va ekspluatatsiya bosqichlarida alohida shikoyat tizimi yaratiladi, u mehnat resurslarini boshqarish rejasiga kiritiladi (2022 yil mart).

Shikoyatlarni taqdim etishning asosiy koordinatori pudratchi tomonidan obyekt menejeri tomonidan tayinlanadi va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassis ShTning umumiy boshqaruvi va monitoringi uchun javobgar bo'ladi. Ushbu shaxslarning aloqa ma'lumotlari barcha ish joylarida va axborotni oshkor qilish tadbirlarida taqdim etiladi. Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassis loyiha doirasida olingan barcha shikoyatlarni hisobga olish jurnalini saqlab qoladi, shikoyatlarni hal qilishni nazorat qiladi va shikoyatlarni o'z vaqtida yopish uchun javobgar bo'ladi. Energetika vazirligi, Jamg'arma va LBM shikoyatlarni hal qilishda ishtirok etadi, keyinchalik shikoyat jurnalida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassis tomonidan belgilanadi.

Shikoyatlar qurilish va ekspluatatsiya bosqichlarida quyidagi yo'llar bilan Jamg'arma yoki LBMga topshirilishi mumkin:

- Pochta yoki elektron pochta orqali
- Veb-sayt orqali (<https://minenergy.uz/>)
- Telefon orqali
- To'g'ridan-to'g'ri obyekt menejeriga, manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassisga yoki obyektidagi shikoyatni qabul qiladigan va uni manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish bo'yicha mutaxassisga yuboradigan boshqa xodimga
- Jamoat uchrashuvlari va konsultatsiyalar vaqtida
- Shikoyatni ro'yxatga olish shaklini obyektida topshirish (1-ilovada keltirilgan)

Loyihaning manfaatdor tomonlariga maslahatlashuv va axborotni oshkor qilish bo'yicha chora-tadbirlar, shuningdek, loyiha to'g'risidagi axborotni oshkor qilish to'g'risidagi hujjatlarda shikoyat berish usullari va ularni ko'rib chiqish tizimi haqida ma'lumot beriladi.

Loyiha obyekt menejeri alohida bo'limlarda shikoyatlarni qabul qilish uchun asosiy javobgarlikka ega bo'ladi va manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha mutaxassis barcha shikoyatlarni qabul qilish uchun javobgar bo'ladi (shikoyatni yozma yoki og'zaki qabul qilgan har bir kishi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassisga ma'lumot beradi). Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassis shikoyat jurnalida barcha shikoyatlarni qayd etadi va har bir shikoyatni yopish uchun zarur bo'lgan vazifalarni bajaradi.

ShT ma'lumotlarining, shu jumladan barcha ariza beruvchilarning shaxsiy ma'lumotlarining qat'iy maxfiyligini ta'minlaydi. Shikoyatni qabul qilish/ro'yxatga olish bosqichida ariza beruvchiga shikoyat anonim tarzda berilishi mumkinligi haqida xabar beriladi. Ariza beruvchilarga agar anonim tarzda yuborilgan bo'lsa, ba'zi shikoyatlarga javob berilmasligi haqida xabar beriladi. Javoblarni qabul qilish mumkin bo'lgan hollarda anonim shikoyatlarga javoblar EV veb-saytida (<https://minenergy.uz/>) e'lon qilinadi.

Shikoyat kelib tushgan va ro'yxatga olingan kundan boshlab uch kun ichida shikoyatchi o'z shikoyatini qabul qilganligi to'g'risida yozma xabar oladi, unda zaruriy tekshirishning kutilayotgan muddatlari (so'rovga qarab) va javob berishning vaqtinchalik muddatlari ko'rsatiladi. Agar shikoyatni ko'rib chiqish uchun tegishli emas deb hisoblasa, ushbu ma'lumot arizachiga sabablarni tushuntirib beriladi.

Shikoyat kelib tushgan kundan boshlab ikki hafta ichida javob beriladi. Javoblar arizachi uchun qulay bo'lgan tilda, ya'ni o'zbek, rus yoki qozoq tillarida taqdim etiladi. Shikoyat bo'yicha qaror arizachiga yozma ravishda xabar qilinadi. Agar ariza beruvchi yozma ololmagan taqdirda, ular bilan telefon orqali bog'lanib, shikoyatini ko'rib chiqish natijasi haqida xabardor qilinadi.

Agar murakkab shikoyatlar yoki boshqa omillar tekshiruv vaqtini ko'paytirsas, arizachi ushbu kechikish haqida xabardor qilinadi va kutilgan javob muddatlari haqida xabardor qilinadi.

Agar ariza beruvchi javobdan qoniqmasa, Loyiha qayta tekshiradi. Agar ariza beruvchi javobdan norozi bo'lsa, u shikoyatni o'z mamnuniyatiga hal qilish uchun o'zbek sud jarayoni doirasida boshqa huquqiy harakatlarni boshlash huquqiga ega.

Loyiha ShTni amalga oshirish bo'yicha qisqacha ma'lumotni va manfaatdor tomonlarga yillik hisobotda kelib tushgan shikoyatlarni oshkor qiladi. Ma'lumotlar anonim bo'ladi va hisobotga shaxsiy identifikatsiya qilinadigan ma'lumotlar kiritilmaydi.

8.3. Shikoyat Jurnal

Barcha shikoyatlar manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha mutaxassis tomonidan olib boriladigan shikoyat jurnalida qayd etiladi. Shikoyatga alohida raqam beriladi, shuning uchun uni kuzatib borish va ro'yxatga olish mumkin, shuningdek, qoniqarli tarzda hal qilinganida shikoyatning yopilish sanasi ko'rsatiladi.

Shikoyatlarni ro'yxatga olish jurnali misoli 2 ilovada keltirilgan.

8.4. Jahon bankining shikoyatlarini ko'rib chiqish tizimi

Loyihaning manfaatdor tomonlari, jahon banki (JB) ko'magida amalga oshirilayotgan loyiha ularga salbiy ta'sir ko'rsatishi, JB shikoyatlarini ko'rib chiqish xizmatiga (ShKX) shikoyat qilishlari mumkin, deb hisoblaydilar. ShKX, loyiha bilan bog'liq muammolarni hal qilish uchun olingan shikoyatlarni tezda ko'rib chiqishni ta'minlaydi. Loyihaning manfaatdor tomonlari JB loyihasining siyosati va tartib-qoidalariga rioya qilmaslik oqibatida yetkazilgan yoki zarar yetkazilishi mumkinligini aniqlaydigan mustaqil JB inspeksiya komissiyasiga shikoyat qilishlari mumkin.

Shikoyatlar to'g'ridan-to'g'ri Jahon banki e'tiboriga yetkazilganidan keyin istalgan vaqtda shikoyat berilishi mumkin va bank rahbariyatiga ularga javob berish imkoniyati beriladi. JB ShKXga qanday shikoyat qilish haqida ma'lumotni <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service> saytida topishingiz mumkin Jahon bankining inspeksiya komissiyasiga qanday shikoyat qilish haqida ma'lumotni www.inspectionpanel.org veb-saytidan topishingiz mumkin

9. MONITORING VA HISOBOT

Loyihani amalga oshirishning butun davri mobaynida EV boshqaruv qo'mitasi faoliyatini qo'llab-quvvatlashi kerak, uning vazifalari va tarkibi, xususan, EV, SSV, MTV, XTV, ITSV va MV vakillaridan iborat bo'lgan boshqaruv qo'mitasining ishini ta'minlaydi. EV, Jamg'arma bilan hamkorlikda LBM, Jamg'arma va EV tomonidan amalga oshiriladigan loyiha tadbirlarini amalga oshirish bo'yicha hisobotlarni birlashtiradi; tarmoq vazirliklarining yangilangan ma'lumotlari va LBM tomonidan taqdim etilgan ishlar, tugallangan xaridlar, to'lovlar, jismoniy ta'mirlash ishlari va loyiha ko'rsatkichlari to'g'risidagi hisobotlar loyihani amalga oshirishning umumiy jarayoni haqida hisobot taqdim etish. Energetika vazirligi bank va boshqa manfaatdor tomonlarga yarim yillik loyihani amalga oshirish bo'yicha umumiy hisobotlarni taqdim etadi.

LBM ma'lumotlar bazasini va faoliyat faylini jamoatchilik bilan maslahatlashuvlarning batafsil tavsifi, loyihani amalga oshirish jarayonida to'plangan ma'lumotlar va shikoyatlar haqida ma'lumot beradi, bu esa jamoatchilikni so'rov bo'yicha tanishtirish uchun taqdim etiladi. LBM shuningdek, barcha kafolatlar vositalarini (Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv rejaları (EIBT), MTHR va loyiha doirasida ishlab chiqilgan shikoyat tizimini samarali amalga oshirishni diqqat bilan kuzatib boradi. LBM yarim yil davomida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish bo'yicha jahon bankiga hisobot tayyorlaydi va taqdim etadi. Ushbu hisobotlarda jamoatchilik bilan maslahatlashuv, shikoyat va qarorlar bilan bog'liq barcha masalalar qisqacha bayoni mavjud.

ILOVA 1-SHIKoyATLARNI RO'YXATGA OLISH SHAKLI

Malumot raqami: _____

Eslatma: Agar siz shaxsingizni sizning roziligingizsiz uchinchi shaxslarga oshkor qilmaslikni xohlasangiz yoki so'rasangiz, anonim qolish huquqiga egasiz. Anonim shikoyatlar kelib tushgan taqdirda, qaror EVning <https://minenergy.uz/> saytida e'lon qilinadi.

Ismi _____

Familiyasi _____

- ☐ Men shikoyatimni anonim tarzda berishni xoxlayman.
☐ Mening roziligimsiz mening shaxsiyatimni oshkor qilmaslikni so'rayman

Aloqa Ma'lumotlari:

(Iltimos, siz bilan qanday bog'lanishni xohlayotganingizni belgilang (pochta, telefon, elektron pochta)).

☐ pochta orqali (pochta manzilingizni ko'rsating):

☐ telefon orqali: _____

☐ elektron pochta orqali _____

Muloqot uchun afzal til: ☐ O'zbek ☐ Rus ☐ Boshqa (ko'rsatilsin) _____

Hodisa yoki shikoyatning tavsifi

(Nima ro'y berdi? Qayerda sodir bo'ldi? Bu kim bilan sodir bo'ldi? Muammoning natijasi nima bo'ldi? Hodisa/Shikoyat sanasi)

Hodisa/Shikoyat sanasi

- ☐ Bir martalik hodisa / shikoyat (sana _____)
☐ Bir necha marta sodir bo'ldimi? (necha marotaba? _____)
☐ Jarayonda ((hozirda muammo mavjud _____))

Muammoni hal qilish uchun nima bo'lishini xohlaysiz?

Imzo: _____ Sana: _____

Iltimos, ushbu shaklga qayting:

(Loyiha obyekt menejerining aloqa ma'lumotlari)

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

ILOVA 2-SHIKOYATLARNI RO'YXATGA OLISH JURNALI

Arizaning ID	Qabul Qilingan Sana	Agar mavjud bo'lsa, Arizachining ismi	Agar mavjud bo'lsa, aloqa ma'lumotlari	Afzal til	Talab qilingan maxfiylik	Arizaning qisqacha mazmuni	Javob berish uchun mas'ul shaxs	Amalga oshirilishi kerak bo'lgan harakatlar	Ijro muddati	Harakatlar natijalari	Yopilish sanasi	Dalillar (agar mavjud bo'lsa)

3-ILOVA-2022 YIL Sentyabr-oktyabr oylarida o'tkazilgan energiya auditi vaqtida oldingi yig'ilishlardan olingan suratlar

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI (MTHR)

